

POSTANOWIENIE

Dnia 26 marca 2024 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Jarosław Matras

w sprawie **Z. T. i J. C.**

skazanych z art. 189a § 1 k.k. i in.

po rozpoznaniu w Izbie Karnej

na posiedzeniu w trybie art. 535 § 3 k.p.k.

w dniu 26 marca 2024 r.,

kasacji wniesionych przez obrońców skazanych

od wyroku Sądu Apelacyjnego w Gdańsku

z dnia 19 października 2022 r., sygn. akt II AKa 276/19,

utrzymującego w mocy wyrok Sądu Okręgowego w Słupsku

z dnia 28 września 2018 r., sygn. akt II K 8/14,

p o s t a n o w i ł

- 1. oddalić obie kasacje jako oczywiście bezzasadne;**
- 2. obciążyć skazanych kosztami sądowymi postępowania kasacyjnego w częściach równych.**

[PGW]

UZASADNIENIE

Wyrokiem z dnia 28 września 2018 r., sygn. akt II K 8/14, Sąd Okręgowy w Słupsku, uznał J. C. za winnego popełnienia przestępstw:

1. z art. 204 § 1, 2 i 3 k.k. i art. 189a § 1 k.k. i art. 189 § 1 k.k. i art. 191 § 1 k.k. przy zast. art. 11 § 2 k.k. w zw. z art. 12 k.k. przy zast. art. 65 § 1 k.k. po zast. art. 4 § 1 k.k. za którego popełnienie, na podstawie art. 189a § 1 k.k. przy

zast. art. 11 § 3 k.k. w zw. z art. 65 § 1 k.k. po zast. art. 4 § 1 k.k. skazał go na karę 5 lat pozbawienia wolności; na podstawie art. 45 § 1 k.k. po zast. art. 4 § 1 k.k. orzekł wobec oskarżonego przepadek korzyści majątkowej osiągniętej z popełnienia przestępstwa w wysokości 23.467, 50 złotych; nadto, orzekł wobec oskarżonego na podstawie art. 41a § 2 k.k. po zast. art. 4 § 1 k.k. na okres 5 lat środek karny w postaci zakazu kontaktowania się osobistego oraz przy użyciu wszelkich środków komunikacji z pokrzywdzoną M. A.;

2. z art. 197 § 1 k.k. i za jego popełnienie na podstawie art. 197 § 1 k.k. skazał go na karę 2 lat pozbawienia wolności.

Wyrokiem tym wymierzono oskarżonemu również karę łączną - 6 lat pozbawienia wolności, zaliczając na jej poczet okres rzeczywistego pozbawienia oskarżonego wolności w tej sprawie oraz rozstrzygnięto o kosztach postępowania.

Apelacje od tego wyroku wnieśli zarówno obrońca oskarżonego jak i prokurator, z tym, że ten ostatni zaskarżył jedynie rozstrzygnięcie o karze, wskazując na rażącą niewspółmierność wymierzonych oskarżonemu kar jednostkowych i kary łącznej i wnosząc o ich podwyższenie, odpowiednio: za pierwszy czyn do 8 lat pozbawienia wolności, za drugi do 5 lat pozbawienia wolności i kary łącznej do 10 lat pozbawienia wolności.

Z kolei, obrońca oskarżonego J. C. zaskarżył wyrok w całości wskazując na:

„I. Naruszenie prawa materialnego w postaci art. 189 a § 1 kk i art. 28 § 1 kk oraz art. 115 § 22 kk polegające na przypisaniu oskarżonemu J. C. popełnienia przestępstwa handlu ludźmi w odniesieniu do pokrzywdzonej małoletniej M. A., podczas gdy materiał dowodowy zgromadzony w sprawie wskazuje, że czynności sprawcze w postaci „werbowania” i „transportu” małoletniej konieczne dla uznania, że w przypadku małoletniej doszło do przestępstwa z art. 189 a § 1 kk nastąpiły albo bez udziału tego oskarżonego (werbowanie), albo w sytuacji, kiedy nie miał on wiedzy o małoletności pokrzywdzonej (transport) i działał w błędzie usprawiedliwionym przekonaniu, iż jest M. A. jest osobą pełnoletnią.

II. Błąd w ustaleniach faktycznych przyjętych za podstawę orzeczenia mogący mieć wpływ na jego treść, a polegający na uznaniu w pkt. 11 sentencji wyroku, iż skarżący J. C. dopuścił się przestępstwa z art. 197 § 1 kk wobec

pokrzywdzonej S. W. podczas gdy materiał dowodowy w postaci sprzecznych i niewiarygodnych zeznań pokrzywdzonej nie pozwala na uznanie, iż faktycznie w ogóle doszło do tego przestępstwa.

III. Błąd w ustaleniach faktycznych przyjętych za podstawę orzeczenia mogący mieć wpływ na jego treść polegający na oparciu tych ustaleń w znacznej części na zeznaniach M.G., w sytuacji gdy wymieniona była osobiście zainteresowana w obciążeniu oskarżonego, składając zeznania działała - jak sama przyznała - z chęci zemsty, wielokrotnie składała kłamliwe i fałszywe zeznania, fingowała zdarzenia, które w ogóle nie miały miejsca, co całkowicie dyskwalifikuje ją jako wiarygodnego świadka oraz jej zeznanie jako pełnowartościowy dowód w sprawie, co w konsekwencji doprowadziło do błędnych ustaleń, że oskarżony C. nakłaniał pokrzywdzone do uprawiania prostytucji.

IV. Błąd w ustaleniach faktycznych przyjętych za podstawę orzeczenia mogący mieć wpływ na jego treść polegający na nietrafnych ustaleniach w przedmiocie użycia przemocy wobec pokrzywdzonej O. N. celem zmuszenia jej do uprawiania prostytucji, podczas gdy zgromadzony materiał dowodowy wskazuje, iż ta pokrzywdzona uprawiała prostytucję z własnej woli i zaprzestawała oraz wracała do tych czynności w zależności od własnych decyzji.

Stawiając te zarzuty obrońca wniósł o zmianę zaskarżonego wyroku poprzez wyeliminowanie z kwalifikacji prawnej art. 189a § 1 k.k. i uznanie, że oskarżony J. C. nie dopuścił się przestępstwa handlu ludźmi wobec małoletniej M. A., a nadto wyeliminowanie opisu czynu i kwalifikacji prawnej z art. 191 § 1 k.k., a w konsekwencji skazanie go na karę w znacznie niższym wymiarze oraz uniewinnienie oskarżonego od czynu z art. 197 § 1 k.k.; ewentualnie wniósł o uchylenie wyroku w zaskarżonej części i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania sądowi I instancji.

Po rozpoznaniu wniesionych apelacji, Sąd Apelacyjny w Gdańsku wyrokiem z dnia 19 października 2022 r., sygn. akt II AKa 276/19, zaskarżony wyrok utrzymał w mocy.

W złożonej kasacji obrońca skazanego J. C. zaskarżając wyrok sądu odwoławczego w całości wskazał na:

„1) *rażącą obrazę prawa materialnego, która miała wpływ na treść wyroku, a to art. 189a § 1 k.k. i art. 115 § 22 k.k. polegającej na ich błędnej wykładni w zakresie określenia charakteru i elementów koniecznych czynności sprawczych wypełniających znamiona czynu stypizowanego w art. 189a § 1 k.k., a opisanego w art. 115 § 22 k.k. a w konsekwencji zastosowaniu ich do ustalonego stanu faktycznego, wyrażającego się w przyjęciu, że:*

- zachowania, czynności polegające na kontaktowaniu się M. M. i K. K. z M. A. i wskazania jej na możliwość podjęcia pracy w agencji, a następnie na przeprowadzeniu przez M. M., J. C. i Z. T. w mieszkaniu przy ul. [...], w C., rozmowy z M. A. realizują znamiona czynności sprawczej jaką jest „werbunek”, o którym mowa w art. 115 § 22 k.k., podczas gdy w żadnym z tych zachowań nie doszło do namawiania czy nakłaniania M. A. przez J. C. do wykonywania określonej pracy, a takie właśnie zachowania wyczerpują definicję słowa „werbowanie”,

- swoim zachowaniem J. C. wypełnił znamiona czynności sprawczej w postaci „transportu” M. A. do C. do mieszkania w celu wykorzystania jej w prostytucji, co z kolei odpowiada definicji handlu ludźmi określonej w art. 115 § 22 k.k., podczas gdy zachowanie skazanego (przewiezienie) było zgodne z wolą M. A. i nie wyczerpywało znamion „transportu”, o którym mowa ww. przepisie,

2) *rażące naruszenie prawa karnego procesowego, mogące mieć wpływ na treść wydanego w sprawie orzeczenia, a mianowicie art. 433 § 1 i 2 k.p.k. i art. 457 § 3 k.p.k. polegające na nieprzeprowadzeniu pełnej i rzetelnej kontroli instancyjnej, co czyni ją pozorną i pozbawia prawa do poddania orzeczenia pierwszoinstancyjnego rzeczywistej kontroli, poprzez nie wyjaśnienie w jakich zachowaniach w przypadku J. C. ziściły się przesłanki wypełnienia czynności sprawczych w postaci werbowania i transportu, które to naruszenie miało istotny wpływ na treść orzeczenia, albowiem skutkowało utrzymaniem w mocy wyroku skazującego,*

3) *rażące naruszenie prawa karnego procesowego, mogące mieć wpływ na treść wydanego w sprawie orzeczenia, a mianowicie art. 4 k.k., 7 k.k., 410 k.k., poprzez dowolną analizę zebranego w sprawie materiału dowodowego i błędną ocenę zgromadzonych w sprawie dowodów prowadzącą do bezpodstawnego*

przyznania pełnego prymatu wiarygodności zeznaniom świadka S. W. również w zakresie wskazania, że doszło w okresie od 15 listopada 2011 do 30 listopada 2011 roku do czynności doprowadzenia jej do obcowania płciowego z J. C. w warunkach braku jakiegokolwiek innego materiału dowodowego potwierdzającego tę okoliczność oraz dość lakonicznego przesłuchania S. W. w tym zakresie”.

W konkluzji kasacji obrońca wniósł o uchylenie zaskarżonego wyroku i przekazanie sprawy Sądowi Apelacyjnemu w Gdańsku do ponownego rozpoznania.

W odpowiedzi na kasację, Prokurator Rejonowy w Słupsku wniósł o jej oddalenie jako oczywiście bezzasadnej.

Sąd Najwyższy zważył co następuje.

Kasację obrońcy skazanego należało oddalić w trybie przewidzianym w art. 535 § 3 k.p.k.

Nadzwyczajny środek zaskarżenia, jakim jest kasacja, może zostać uznany za skuteczny, jeśli strona skarżąca (art. 520 § 1 k.p.k.) wykaże, że w fazie postępowania odwoławczego (art. 519 k.p.k.) doszło do rażącej obrazu prawa, przy czym obraza ta mogła mieć istotny wpływ na treść zaskarżonego orzeczenia (art. 523 § 1 k.p.k.). Tymczasem podniesione przez obrońcę skazanego zarzuty w większości nawet od strony formalnej nie spełniają wymogów postępowania kasacyjnego. Żaden przecież z podniesionych w kasacji zarzutów nie dowodzi rażącego naruszenia prawa jakiego w postępowaniu odwoławczym miałyby dopuścić się sąd II instancji, tym bardziej już takiego, które mogło wywrzeć istotny wpływ na treść zaskarżonego orzeczenia. Chodzi przy tym o taki wpływ „rażącego naruszenia prawa” na treść zaskarżonego orzeczenia, który dawałby podstawy do uznania, że kwestionowane rozstrzygnięcie byłoby w zasadniczy sposób odmienne od tego, które w sprawie zostało wydane. Nie jest zatem wystarczające samo podniesienie zarzutu naruszenia konkretnego przepisu, ale trzeba w drodze umotywowanego wyводу wykazać, że w realiach konkretnej sprawy, w wyniku wadliwych decyzji sądu drugiej instancji, rzeczywiście doszło do naruszenia w stopniu rażącym określonego przepisu prawa, a sąd miał obowiązek postąpić inaczej, co w konsekwencji mogłoby doprowadzić do wydania rozstrzygnięcia innego niż zaskarżone (por. np. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 18 listopada 2020 r., V KK 150/20).

Zarzuty opisane w pkt 1 kasacji, dotyczący naruszenia przepisu prawa materialnego art. 189a § 1 k.k. i art. 115 § 22 k.k. nie spełnia wymogów z art. 523 § 1 w zw. z art. 519 k.p.k. z dwóch powodów. Po pierwsze, uchybienie to, z uwagi na treść wyroku sądu odwoławczego, który przecież rozstrzygnięcie sądu pierwszej instancji utrzymał w mocy, nie odnosi się do zaskarżonego kasacją wyroku Sądu Apelacyjnego w Gdańsku. Sąd ten nie mógł on naruszyć wspomnianych w kasacji norm prawnych, skoro w postępowaniu odwoławczym ich nie stosował i tym bardziej nie dokonywał ich wykładni (por. np. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 28 października 2021 r., III KK 386/21). Po drugie, zarzut ten, jak słusznie zauważył w odpowiedzi na kasację prokurator, stanowi niedopuszczalną w postępowaniu kasacyjnym próbę zakwestionowania ustaleń faktycznych poprzez pozorne podniesienie zarzutu dotyczącego dokonanej subsumcji prawnej. Warto przypomnieć jednym zdaniem, że z obrazą prawa materialnego mamy do czynienia wówczas, gdy do ustalonego stanu faktycznego została zastosowana nieprawidłowa subsumcja prawna (tj. sąd zastosował niewłaściwą kwalifikację prawną lub też nie zastosował przepisu, który winien był zastosować), bądź też sąd dokonał wadliwej wykładni zastosowanego prawa. Zarzut naruszenia przepisu prawa materialnego nie może opierać się przecież na kwestionowaniu ustalonego przez sąd stanu faktycznego, a tak przecież postąpiono w kasacji, co wynika choćby już z samego uzasadnienia. Lektura kasacji bezspornie wskazuje, że podobnie jak uprzednio w apelacji, tak i obecnie w rzeczywistości kwestionowane są okoliczności faktyczne wyroku sądu pierwszej instancji, które doprowadziły do przyjęcia przedmiotowych znamion przypisanego skazanemu przestępstwa „handlu ludźmi”.

Tak więc zarzut naruszenia prawa materialnego jest oczywiście bezzasadny.

Bezpodstawny jest również zarzut naruszenia art. 433 § 1 i 2 k.p.k. w zw. z art. 457 § 3 k.p.k. Wbrew twierdzeniom obrońcy skazanego, sąd odwoławczy rzetelnie i szczegółowo rozważył wszystkie podniesione zarzuty apelacyjne, a stanowisko swoje wnikliwie i przekonująco uzasadnił. Można zresztą stwierdzić, że uzasadnienie wyroku sądu drugiej instancji jest wzorcowe. Co do eksponowanej w zarzucie kwestii rzekomego niewyjaśnienia przez sąd drugiej instancji, w jakich działaniach J. C. ziściły się przesłanki wypełnienia czynności sprawczych w postaci

werbowania i transportu, odesłać należy do uzasadnienia wyroku - str. 12-18. W tym miejscu można jedynie powtórzyć za sądem odwoławczym, że okoliczności, które ustalił sąd pierwszej instancji, a dotyczące przebiegu i celu podróży jaką pokrzywdzona odbyła wraz ze skazanym do C., a następnie jej rozmowy z udziałem J. C., podczas której w kuchni mieszkania przy ul. [...] doszło do ustalenia zasad świadczenia przez nią pracy w charakterze prostytutki, jak i wcześniejsze działania M. M. wobec pokrzywdzonej, które podejmował przecież za wiedzą i akceptacją J. C., wyczerpują znamiona „werbunku” i „transportu”, o których mowa w art. 115 § 22 k.k. Szeroko w tej materii wypowiedział się sąd odwoławczy na str. 16-18 uzasadnienia wyroku i ocenę tę Sąd Najwyższy podziela. Nie może być zatem wątpliwości co do tego, że wskazane przez sądy obu instancji zachowania skazanego realizowane wobec małoletniej pokrzywdzonej wyczerpały znamiona zbrodni z art. 189 a §1 k.k.

Postawienie w kasacji zarzutu naruszenia przez sąd odwoławczy przepisów art. 4, 7 i 410 k.p.k. było zupełnie chybione. Nie mógł sąd ten dopuścić się rażącego uchybienia procesowego polegającego na dowolnej analizie zgromadzonego materiału dowodowego i błędnej jego ocenie (w tym zeznań S. W.), skoro w toku kontroli instancyjnej czynności takich nie podejmował, a jedynie weryfikował orzeczenie sądu pierwszej instancji w tym zakresie.

Mając zatem powyższe na uwadze Sąd Najwyższy orzekł jak w postanowieniu.

[PGW]

[ał]